

פירוש מילים בירושלמי

אע"פ שבהשקפה ראשונה לשונו של הירושלמי נראית קשה, רובו הגדול של הירושלמי הוא בעברית ובארמית הדומה לבבלי. עיקר הקושי בלימוד הירושלמי נובע מכך שאיננו רגילים ללשונו, ואכן, הלומד את הירושלמי יתרגל ללשונו תוך זמן קצר.

גם המילים (וכן שמות התנאים והאמוראים) ששונות בירושלמי, ברובן הגדול דומות למילים בבבלי, אלא שיש בהן שינויים קלים: נתחלפו אותיות דומות (כגון: כצוצטרה - גזוצטרה), נשמטה האות אל"ף (רבי בא - רבי אבא), נוספה האות יו"ד (הין - הון), אוחדו מילים (רבמי - רבי אמי), שוכלו אותיות (מגלגל - מלגלג), או שביטויים הובאו בצורה שונה מאלו שאנו רגילים אליהם בבבלי (כל עמא - כולי עלמא).

הבאנו כאן את פירושיהן של המילים השכיחות בירושלמי, בעיקר מתוך "קצת לשונות המיוחדים להירושלמי" שנדפס בתחילת הירושלמי. מומלץ לקרוא את רשימה זו לפני שמתחילים בלימוד הירושלמי, וכמובן שאם נתקלים בזמן הלימוד במילה שאינה מובנת - ניתן לעיין ברשימה זו.

איכן - היכן.

אין - לפעמים פירושו כמו "אם".

אין תימר - אם תאמר (כמו "אי תימא" בבבלי).

אית דבעי מימר - יש אומרים.

אית תני וכו' ואית תני תני - יש חכמים ששנו את המשנה בלשון זו.

אמורין - אמוראים.

באי זה צד, כאי זה צד - כיצד.

בדא - אמר או סבר.

בי רבי - בן רבי (כמו "ברבי" בבבלי).

בעי - לפעמים אינו בעיא אלא פשיטותא (יעיר אוזן (לחיד"א) מערכת ב אות ל).

גרמך - עצמך.

דו אמר - שאמר (כמו דהוא אמר, דאמר).

דין כדעתיה ודין כדעתיה - זה לשיטתו וזה לשיטתו (כמו "ואזדו לטעמייהר" בבבלי).

דלא, דילא - אלא.

דלמא - מעשה (מלשון "די לימא", כלומר: סיפור דברים שאמרו כך הוא (פני משה סוכה פ"ה ה"א [כב]:

ד"ה דלמא), ויש אומרים שהוא מלשון "דא לימא", לומר לאנשים שישמעו מוסר ואל יפריעו (פתיחה

לפירוש מהר"ש סיריליאו חלק שני, נדפס בירושלמי לאחר מסכת פאה)).

דמר - שאמר (כמו "דאמר" בבבלי).

דת מר, דתימר, דאת מר, דת אמר, דאת אמר - שאתה אומר (הגירסא המקורית בכת"י ליידין

(שהוא כתב היד המקורי שממנו הודפס הירושלמי) היא "דת מר". אך המגיה בתוך כתב היד הגיה ברוב

המקרים ל"דתימר" (יתכן שעשה זאת מתוך דמיון למילה "דתימא" שבבבלי), ובעקבותיו נקטו כך בכל

הדפוסים, ובכמה מקומות השתמשו באפשרויות האחרות).

הבקר - הפקר.

הדא אמרה - זאת אומרת.

הדא דאת מר, הדא דתימר - זה נאמר (כמו "במה דברים אמורים" בבבלי).